

Kiraz ve erikte tehlikeli mantar hastalıkları

Автор(и): проф. Мария Боровинова

Дата: 19.09.2018 Брой: 9/2018

Kirazda, ağaçların ve meyve veriminin hastalık ve zararlılardan korunması için elmaya kıyasla önemli ölçüde daha az ilaçlama uygulaması yapılır. Bununla birlikte, kalıntı ve çevre kirliliği sorunu, bu meyve türünde çiçeklenmeden hasada kadar geçen sürenin elmaya göre oldukça kısa olması göz önünde bulundurulduğunda, kiraz üretiminde de önem taşımaktadır.

Fitopatolojik literatürde kirazda 24 fungal hastalık tanımlanmıştır. Bulgaristan'da tespit edilenler arasında ekonomik açıdan en önemlileri kiraz yaprak lekesi ve monilya (kahverengi çürüklük) hastalığıdır.

Kiraz Yaprak Lekesi, tatlı ve ekşi kirazda her yıl yapılan fungusit uygulama sayısını belirleyen temel hastalıktır. Bu hastalık, ağaçların erken yaprak dökümüne yol açarak kiraz üretiminde önemli zarara neden olur; bu da

sadece ürünün miktar ve kalitesini düşürmekle kalmaz, aynı zamanda düşük sıcaklıklı kışlarda ağaçlarda don zararına da yol açar. Kiraz yaprak lekesi zararı esas olarak yapraklarda ve sadece bazı çeşitlerde meyve saplarında görülür. Kirazı yaprak lekesinden korumanın en güvenilir yolu, hastalığa dayanıklı veya çok az duyarlı çeşitler yetiştirmektir. Bulgaristan'da kiraz çeşitlerinin yaprak lekesine duyarlılığı üzerine ilk çalışmalar 1975 yılında Velichkova tarafından yapılmış ve incelenen çeşitler arasında hastalığa en yüksek derecede duyarlı olanların Napoleon, Bing ve Early Large Black, zayıf duyarlı olanların ise Silistra Cherry ve Sofia Early No. 24 olduğu tespit edilmiştir. Daha sonra, Kjustendil Tarım Enstitüsü'nde 40'tan fazla çeşidin duyarlılık değerlendirmesi yapılmıştır. Anaç, gübreleme normları ve toprak yüzeyi yönetim sistemlerinin kiraz yaprak lekesi enfeksiyon derecesini etkilediği belirlenmiştir.

Monilya (Kahverengi Çürüklük), Bulgaristan'da ve bu meyve türünün yetiştirildiği bir dizi başka ülkede ekonomik açıdan ikinci (ve bazı yıllarda birinci) en önemli hastalıktır. *Monilia* cinsine ait üç fungus türü tarafından neden olunur.

Kirazı monilya etmenlerinden korumaya yönelik önlemler arasında sanitasyon budaması ve fungusit uygulamaları yer alır.

Sanitasyon budaması, enfekteli dalları çıkarmak için uygulanır; ayrıca taç üzerindeki tüm mumyalaşmış meyveler toplanıp imha edilmelidir. Enfeksiyonun, enfekteli sürgün, dal ve meyveler üzerinde oluşan sporlarla yenilediği göz önünde bulundurularak bu önlemler her yıl uygulanır. Sadece sanitasyon önlemleri monilya sorununu çözemez, bu da ağaçları enfeksiyondan korumak için fungusit uygulamasını gerekli kılar. İlaçlamalar, tomurcuk patlaması öncesinde, "pembe tomurcuk", "çiçeklenme" fenolojik dönemlerinde ve çiçeklenmeden hemen sonra çiçek, genç meyve ve sürgünleri korumak için yapılır; daha sonra meyveleri korumak için olgunlaşma öncesi dönemde uygulanır.

Kjustendil Tarım Enstitüsü'nde yapılan bir çalışmadan, meyve çatlaması sonrasında meyve çürüklüğünün başlıca etmenlerinin erken monilya (*Monilinia laxa*), geç monilya (*Monilinia fructigena*), gri küf (*Botrytis cinerea*) ve *Alternaria* çürüklüğü (*Alternaria alternata*) olduğu tespit edilmiştir. *Rhizopus* çürüklüğü (*Rhizopus stolonifer*) ve acı çürüklük (*Glomerella cingulata*)'nden kaynaklanan daha az zarar da belirlenmiştir.

Olgunlaşma dönemindeki yağmurların neden olduğu çatlama kayıplarını ve dolayısıyla meyve çürümesini dolaylı olarak azaltmak için, çatlamaya dayanıklı veya az duyarlı çeşitlerin dikilmesi; CaCl₂, RainGard, SureSeal ile ilaçlama yapılması ve ağaçların üzerinin örtülmesi önerilir.

Erik Kırmızı Yaprak Lekesi

Bulgaristan'da hastalık, eriğin yetiştirildiği tüm bölgelerde yaygındır ve her yıl duyarlı çeşitlerde zarara neden olur.

Bulgaristan'da yetiştirilen erik çeşitlerinden Kjustendil Mavi Eriği, Anna Späth, Kraliçe Victoria, Gabrovka ve Čačanska Najbolja hastalığa oldukça duyarlıdır. Reine Claude grubu içinde en duyarlı olanı Büyük Yeşil Reine Claude'dır. **Az duyarlı olanlar** ise Lyubimets Hramovykh, Sofia 2, Ashatan, Giley ve Stanley'dir.

Yetiştiriciler için önemli olan, kırmızı yaprak lekesine karşı ilk ilaçlamanın erik testereli arısı larvalarına karşı ilaçlama ile birleştirilebilmesidir.

Kiraz ve erikteki tehlikeli patojenler hakkında daha fazla detay, "Bitki Koruma" dergisinin 2018 8/9 sayısının ekinde verilmiştir.